

**Національний
університет
біоресурсів і
природокористування
України**

**Факультет
ветеринарної
медицини**

НДІ Здоров'я тварин

**«ЄДИНЕ ЗДОРОВ'Я – 2022»
Матеріали Міжнародної наукової конференції**

**22-24 вересня 2022 р.
НУБіП України, м. Київ**

УДК 636.2.083:636.09-084:631.1

**ПРОБЛЕМИ БЕЗПРИВ'ЯЗНО-БОКСОВОГО УТРИМАННЯ ТА
ПРОФІЛАКТИКА ЗАХВОРЮВАНЬ КОРІВ ЗА ІНТЕНСИВНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОБНИЦТВА МОЛОКА**

**Захаренко М.О., доктор біологічних наук, професор, член-
кореспондент НААН**

Поляковський В. М., кандидат ветеринарних наук, доцент
*Національний університет біоресурсів і природокористування України,
м. Київ*

Широке використання безприв'язно-боксового способу утримання лактуючих корів на сучасних молочних комплексах, які практикують інтенсивні технології виробництва молока, крім значної економічної вигоди, можливості використовувати новітні системи механізації, автоматизації і комп'ютеризації виробничих процесів в тому числі і забезпечення гігієнічних нормативів мікроклімату та ветеринарно-санітарних вимог дозволяє досягти високої молочної продуктивності худоби але і створює цілу низку проблем із захворюваністю поголів'я.

Важливу роль у профілактиці травматизму лактуючих корів за безприв'язно-боксового способу утримання надають формуванню технологічних груп, що передбачає відбір однакових за віком, живою масою, фізіологічним станом та вгодованістю комолих тварин з дотриманням чисельності поголів'я у секції. Кожній тварині забезпечують місце біля годівельного столу та окремий бокс для відпочинку, а також необхідну площу підлоги, об'єм приміщення та повітря, можливість вільного підходу до групових автонапувалок. Вільний доступ корів до корму і води створює комфортні умови для тварин у секції, профілактує стрес, що відповідає встановленим вимогам директив ЄС щодо гуманного поводження із тваринами. В основу цих вимог покладено принцип, згідно якого тварини повинні бути вільні від хвороб, голоду та спраги, страждання і стресів.

Годівля тварин високоенергетичною кормовою сумішшю, в основу якої покладено силосно-концентратний тип, за вільного доступу тварин до кормового столу за безприв'язно-боксового утримання є основною причиною виникнення у лактуючих корів метаболічного ацидозу, а згодом і кетозу. За такого типу годівлі організм лактуючих корів функціонує на межі ацидоз-кетоз, що проявляється клінічно появою тахікардії, прискоренням дихання, порушенням роботи передшлунків, особливо рубця, посиленням слиновиділенням, зміною положення тіла при відпочинку у боксі. Вказані зміни клінічного стану лактуючих корів ще більш ускладнюються за високої температури повітря у корівнику, що негативно

впливає на продуктивність тварин, їх відтворювальну здатність, тривалість продуктивного використання, прискорює їх передчасне вибракування із стада. З метою профілактики ацидозу у корів застосовують підгодівлю тварин натрію бікарбонатом, постійно контролюючи стан кислотно-лужної рівноваги крові.

Не менш важливою проблемою молочного скотарства сьогодні залишається забезпечення оптимальних параметрів мікроклімату в корівниках каркасного типу із металевих конструкцій, особливо у літній період утримання худоби у зв'язку із значною зміною клімату на планеті. Висока температура та низька відносна вологість повітря в корівниках такого типу негативно впливають на тварин, змінюють їх поведінку та фізіологічні функції, а також споживання корму і води. Тварини більше часу проводять стоячи у секції, а не відпочивають у боксі. У них прискорюється дихання, зростає потовиділення, знижується молочна продуктивність, яка у високопродуктивних корів не відновлюється до початкового рівня. З метою запобігання негативного впливу високої температури та низької вологості повітря, особливо у накопичувачі перед доїльним залом, в корівниках облаштовують систему зволоження повітря та зрошення поверхні тіла тварин, встановлюють системи вентиляції, які дозволяють підвищити швидкість руху повітря та посилити його охолоджувальні властивості. Особливу увагу при цьому звертають не тільки на технічну характеристику системи, але й на місце її розташування в корівнику, висоту та кут нахилу вентиляторів, а також їх послідовність, дотримуючись гігієнічних нормативів швидкості руху повітря та оптимальних значень його вологості.

Не до кінця вирішеною залишається проблема запалення вінчика копитець лактуючих корів, внаслідок тривалого перебування їх кінцівок в агресивному середовищі із екскрементів тварин, які накопичуються у секції за безприв'язно-боксового утримання і механічних способів видалення гною із корівників. З метою профілактики даного захворювання використовують розчин мідного купоросу, яким обробляють нижню частину кінцівок корів, пропускаючи їх через спеціальні ванни, які встановлюють біля секційних воріт на переходах тварин до доїльного залу. Утворення наминів на колінних суглобах задніх кінцівок лактуючих корів, які виникають при відсутності підстилкових матеріалів у лігві бокса, профілактують шляхом застосування спеціальних килимків або солом'яної різки.

Тривале утримання лактуючих корів протягом року на однотипній годівлі шляхом згодовування високоенергетичної протеїнової кормової суміші за безприв'язно-боксового способу стимулює надмірний розвиток копитного рогу, що порушує функцію опорно-рухового апарату і вимагає регулярного розчищення копитець корів 2–3 рази на рік, залежно від стану підлог у секції. Особливу увагу на молочних комплексах за інтенсивних технологій виробництва молока приділяють карантинуванню, накопиченню, обробці, знезараженню та використанню рідкого гною та гнойових стоків, захисту довкілля від забруднень. З цією метою слід використовувати сучасні технології обробки відходів, які дозволяють виробляти біогаз та електроенергію.